

Nationaal Park Hollandse Duinen, het rijkste natuurgebied van Nederland?

In 2018 wordt een van de grootste Nederlandse natuurinventarisaties ooit in het Nationale Park Hollandse Duinen gehouden. Honderden amateur-specialisten proberen in een jaar zoveel mogelijk van de flora en fauna van het nationale park in oprichting te vinden. Gaat het lukken om meer dan 5000 soorten te vinden?

TEKST EN FOTOGRAFIE: VINCENT KALKMAN, MARK KRAS, HANS LUCAS & CASPER ZUYDERDUYN - NAMENS HET PROJECTTEAM
5000-SOORTENJAAR HOLLANDSE DUINEN

Trefwoorden

Nationaal Park Hollandse Duinen, flora, fauna, biodiversiteit.

Inleiding

Het westelijke deel van Zuid-Holland wordt toch vooral geassocieerd met de Randstad. Een stukje duin dat ingesloten ligt tussen het bij natuurliefhebbers als saai bekend staande Groene hart, de bebouwing van Den Haag en Leiden en de kassenvelden van het Westland. Als je natuurliefhebbers vraagt waar in Nederland ze op vakantie zouden willen gaan, zullen ze Limburg noemen voor de plan-

ten, de Wadden voor de vogels, of de Veluwe voor de vlinders. De kans dat het Zuid-Hollandse kustgebied hoog op het lijstje staat is gering. Helaas terecht is dat niet. Dit gebied bevat enkele van de best ontwikkelde en best bewaarde duingebieden van Nederland. Momenteel wordt er hard gewerkt aan de oprichting van het nieuwe Nationale Park Hollandse Duinen. Het Nationale Park zal uitdagingen met zich meebrengen, aangezien er meer bezoekers zullen

komen. Tegelijkertijd biedt zo'n park ook kansen voor het verbeteren van het beheer en misschien zelfs voor verdere uitbreiding van het oppervlak aan natuur. Om het nationale park meer bekendheid te geven wordt in 2018 het 5000-soortenjaar Hollandse Duinen georganiseerd.

Het 5000-soortenjaar

Het doel van het 5000-soortenjaar is om binnen één jaar meer dan 5000 soorten te vinden in het toekomstige Nationale Park Hollandse Duinen. Op deze manier proberen we de bewoners van het westen van Zuid-Holland zich ervan bewust te maken dat ze

naast een uniek gebied wonen waar ze best trots op kunnen zijn en ook wel een beetje zuinig op moeten zijn. Daarnaast creëren we met het 5000-soortenjaar aandacht voor het belangrijke werk van de vrijwilligers. Zonder die vrijwilligers zouden de gebiedsbeheerders Dunea, Staatsbosbeheer en Zuid-Hollands Landschap grote moeite hebben met het uitoefenen van hun taak: het beheren van de natuur. Er is nog een derde reden waarom dit georganiseerd wordt: het is heel leuk om met een groot aantal gelijkgestemden een grote natuurinventarisatie uit te voeren.

Gedurende het 5000-soortenjaar worden er meer dan 100 activiteiten georganiseerd. Dat gebeurt deels door de lokale natuurverenigingen en deels door landelijke organisaties. Een deel van de activiteiten is gericht op een breed publiek. Anderzijds zijn er ook veel activiteiten georganiseerd voor reeds actieve natuurvrijwilligers, die bijvoorbeeld een keer naar een andere dier- of plantenwerkgroep willen kijken, of die het leuk vinden om een keer samen op pad te gaan in een deel van het gebied waar ze zelf nooit komen. Alle activiteiten zijn in te zien op: <https://5000soortenjaar.nl>. De lijst met activiteiten wordt voortdurend aangepast en uitgebreid. We horen het graag als er inventarisatie-activiteiten zijn die via de website kunnen worden aangekondigd. Op deze website staan ook wekelijkse blogs over leuke waarnemingen.

Waarneming.nl

De waarnemingen die in het Nationale Park Hollandse Duinen in oprichting gedaan zijn, kunnen worden bijgehouden op een speciale deelpagina van Waarneming.nl: <https://hollandse-duinen.waarneming.nl/5000.php>. Op deze pagina kun je op een interactieve kaart de laatste 100 waarnemingen bekijken die in het gebied zijn gedaan.

Ook vind je er een lijst van de tien laatst gevonden nieuwe soorten (nieuw voor 2018). Via het menu is nog meer informatie te vinden. Zo kan je onder 5000-soorten de optie Waargenomen soorten 2018 aanklikken. Je krijgt dan een lijst van alle soorten die volgens het bestand van Waarneming.nl in het gebied zijn waargenomen met daarbij aangegeven of ze ook al in 2018 zijn aangetroffen. Zoals standaard gebeurt bij waarnemingen die opgegeven worden aan de website, worden de waarnemingen zo veel als mogelijk gecontroleerd. Vooral bij lastige insectengroepen als wantsen en kevers geldt dat alleen waarnemingen voorzien van een foto gekeurd worden en gebruikt worden voor de eindlijst.

Hoever zijn we al?

De eerste twee maanden van het 5000-soortenjaar zijn spectaculair verlopen. De winter is normaliter een relatief saaie periode, maar het zachte

weer in het begin van het jaar en vooral de fanatieke inzet van een aantal vrijwillige waarnemers maakte dat er eind februari al meer dan 1800 soorten gevonden waren. Het gaat daarbij natuurlijk vooral om planten en dieren die zich ook in de winter goed laten inventariseren, zoals mossen, korstmossen, schelpen en vogels. Toch zijn er ook al veel vaatplanten en zelfs een behoorlijk aantal insecten gevonden. De verwachting is dat in maart het aantal nieuw gevonden soorten langzaam blijft toenemen maar dat er vanaf eind maart een versnelling gaat optreden. Vogels komen terug, planten verschijnen boven de grond en steeds meer insecten laten zich zien. Wie zal de eerste Gierzwaluw, Pinksterbloem en Oranjetipje van 2018 gaan vinden?

Wat gaan we verder doen?

Om de inventarisatie zo volledig mogelijk te laten zijn wordt ook de hulp ingeroepen van een groot aan-

Figuur 1. Op verschillende plekken in de Hollandse duinen worden malaisevallen gebruikt om vliegende insecten te bemonsteren. Dit levert vooral veel informatie op over vliegen, muggen en allerlei parasitaire wespen.

tal landelijke experts. Vanaf maart worden er op een aantal plekken in het gebied insectenvallen geplaatst. Het gaat om malaisevallen voor (voornamelijk) vliegen en muggen (Fig. 1), potvallen voor loopkevers en boomvallen voor houtbewonende kevers (Fig. 2). Een groot aantal experts en studenten gaan helpen bij de determinatie. Het leuke van de betrokkenheid van deze experts is dat er naar groepen wordt gekeken die normaal gesproken weinig aandacht krijgen. Hierdoor zijn er in 2018 in de Hollandse duinen al twee soorten nieuw voor Nederland gevonden. Belangrijke hulp van buitenaf komt van de Nederlandse Entomologische Vereniging (NEV), die haar zomerveldkamp in het gebied houdt, en de Nederlandse Mycologische Vereniging (NMV, paddenstoelen), die haar najaarsveldweek in de duinen houdt. Ook leuk is de betrokkenheid van een groot aantal nachtvlindersaars, waardoor er dit jaar op een groot aantal plekken naar nachtvlinders zal worden gekeken.

Het 5000-soortenjaar na 2018

Eind 2018 is het feest voorbij en zullen de laatste nieuwe soorten worden gevonden. Wat dan nog rest is een hele berg werk: het controleren van de waarnemingen en het maken van verslagen. Momenteel is het idee om een uitgebreid verslag te publiceren in het tijdschrift *Holland's Duinen*. Eind 2019 hopen we een groot symposium te organiseren voor de natuurliefhebbers en andere belangstellenden uit de regio waar de resultaten worden gepresenteerd. Dat duurt allemaal nog een tijdje, eerst maar eens zien wanneer we de 5000 soorten halen.

Vincent Kalkman,
EIS Kenniscentrum Insecten,
Postbus 9517, 2300 RA, Leiden,
vincent.kalkman@naturalis.nl

Figuur 2. Op een vijftal plekken worden vallen in bomen gehangen gericht op het bemonsteren van houtbewonende kevers zoals boktoren en schorskevers. Deze gegevens worden gelijk gebruikt voor een vergelijking tussen de fauna van loofbos en dennenbos.

Het 5000-soortenjaar wordt georganiseerd door: Dunea, Staatsbosbeheer, EIS Kenniscentrum insecten en Waarneming.nl en ondersteund door De Vlinderstichting, Stichting Anemoon, Floron, BLWG, KNNV afdeling Leiden, KNNV afdeling Den Haag, Nederlandse Entomologische Vereniging, Naturalis, Nederlandse Mycologische Vereniging, Jeugdbonden voor Natuurstudie (NJN, JNM), Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie

Financieel mogelijk gemaakt door: Fonds 1818, Provincie Zuid-Holland en het Groenfonds Staatsbosbeheer-Dunea.